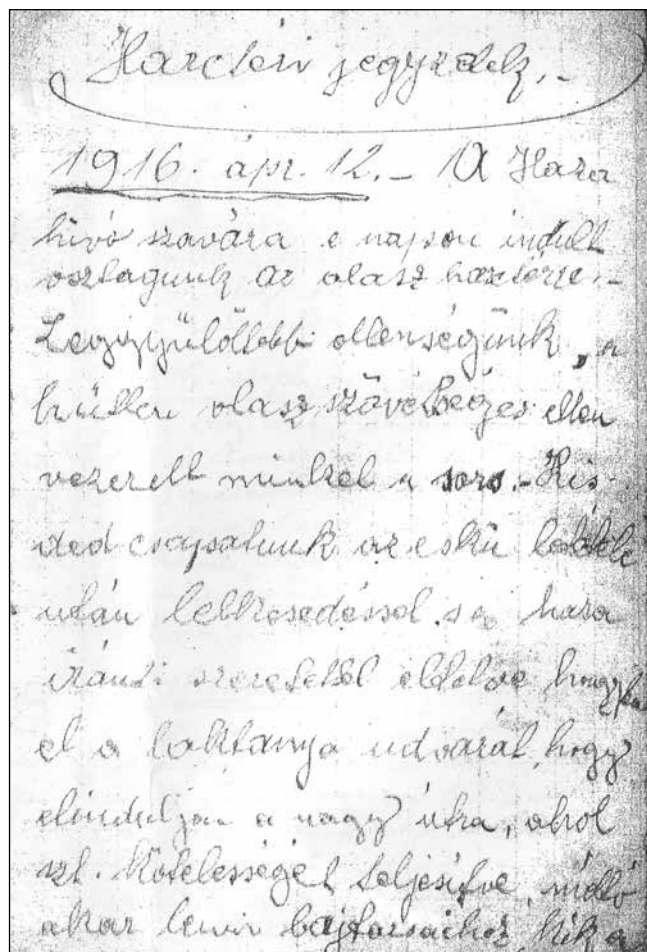

Harctéri jegyzetek

(1916)

1916. ápr.12.

A Haza hívó szavára e napon indult osztagunk az olasz harctérre. Leggyűlöltebb ellenségünk, a hűtlen olasz szövetséges ellen vezérelt minket a sors. Kisdéd csapatunk az eskü letétele után lelkesedéssel és a haza iránti szeretettel elterelve hagyta el a laktanya udvarát, hogy elinduljon a nagy útra, ahol szent kötelességét teljesítve, méltó akar lenni bajtársaihoz, kik a magyar névnek már annyiszor szereztek dicsőséget. (...) A jó isten oltalmába ajánlva magunkat, ezredesünk és kapitányunk néhány buzdító szava s bajtársi kézszorítással való búcsúzása után vonatunk fűtlyent, s a közönség és a bajtársak lelkes éljenzése közben szeretett

hadnagy urunkkal felszállunk kocsinkba s csapatunk zengő éneklése közben futunk ki a pályaudvarról.

Füleken elválunk az orosz frontra irányított bajtársainktól, s igaz testvéri szeretettel fejezzük ki kölcsönösen jókívánságainkat. (...)

1916. ápr.15.

(...) Laibachnál előttünk csodálatra méltó dolog köti le figyelmünket. Ugyanis a Száva folyó bal partján gyönyörű május van. Az erdő fái teljesen kilombosodva, a gyümölcsfák pedig virágjukban pompáznak, s Luhean, a folyó jobb partján, alig 4-5 kilométernyire, megszámlálhatatlan csúcsú havasok merednek az ég felé, beterítve vastag rétegű hólepelrel. (...) Éjjel 1 órakor megérkezünk a végállomásra, Santa Luciára. – Itt kipakolunk, s mivel az éjj elég hűvös, három helyen tüzet rakunk. Midőn a tűz melegét élveztük már, az egész társaság szalonnasütéshez fog. Otthon egy 5-6 fogásos ebéd nem nyújthat oly élvezetet a nyomornak, mint itt e darab sült szalonna a zsírral italt kenyérral.

1916. ápr.16.

(...) Még mindég nem tudjuk, hogy tulajdonkép melyik részére megyünk a frontnak s felsőbb parancsra várjuk továbbindulásunkat. Alig 8-10 km.-nyire vagyunk a tűzvonaltól. (...)

1916. ápr.18.

E napot a terepszemlére szántam, de rövid pár perc megértette velem, hogy a hely kiismerésére napok lesznek szükségesek. – Amit itt lát az ember, az minden képzeletet felülmúló. – Amerre és fölfelé ameddig csak a szem ellát, mindenütt óriási hegyek a vas keménységével vettekő kősziklából alkotva. – S e sziklatömbök között méternyi szélességű futóárkok húzódnak beláthatatlan területen. – A sziklák belsejébe pedig a tisztikar és a legénység részére lakások, - valóságos bútorozott szobák – vannak vájva. – Min-

denfelé kanyargó meredek utak vezetnek egyik lakásból a másikba s a fegyverek állásaiba. – A szobák mindenütt kipadlózva, kátrány papírossal bevonva teljesen meleg és esőmentesek. – A föld mélyében olyan a meleg, hogy szalmafonattal bevont deszkaágyainkon teljesen az otthon szokásos módon levetközve alhatunk jó meleg takaróink alatt. A helyiségek nagyságukhoz mérten 1-2-3-4-10-12 ember befogadására vannak készítve. – Így van a hegyek között elhelyezve mintegy 4-5 ezer ember. – A tartalékok pedig a többi hegyeken és falvakban vannak elszállásolva. A 4-5 ezer ember csak a mi állásaink előtt értendő, míg a front további részein hasonlóképp áll a katonaság. – A szobákban mindenütt villanyvilágítás; az erdőség s a hegyek s e lakások és lövészárkok keresztül-kasul villamos csengő vezetékkel és telephonnal összekötve egymással. (...)

1916. ápr. 19.

A rendes költő óra – az ágyúszó – jelzi a hajnalhasadást. Ezután felöltözés, állások végigvizsgálása. – Ez éjjel az olaszok a mi és azt ő általuk tartott hegyek közé eső völgyben egy házat felgyújtottak. Hogy mi volt ezzel céljuk, az ismeretlen. (...)

1916. ápr.22.

(...) Időjárásunk csúnyára fordul, óriási eső szakad s folyik minden futóárkon egy-egy kis patak. – Nappal folytatjuk a fedezék készítéséhez szükséges anyagok összehordását. Este ½ 7 óra tájban az olaszok 4-5 löveget – az amúgy is félig már ronccsá lőtt falura küldenek, melyek egyike azon épületbe hatol, melyben lovászaink, lovaink és szekereink vannak. Az áldozat 3 ember. (...)

1916. ápr.23.

Húsvét vasárnapja, krisztus Urunk föltámadásának emlékűnepe van. – Legalább az otthonlevőknek az. – Mi bizony nem tudjuk, itt nem mutatja azt semmi. –Az eső tegnap reggeltől megállás nélkül úgy szakad, mintha dézsából öntenék. Néha valóságos felhőszakadássá fajul. S mi e rettenetes időben ép kell, hogy járjunk fegyvereinkhez s végezzük munkáinkat, mintha a legjobb idő és nem húsvét vasárnapja volna. – Mondhatom, kegyetlen sors.

Édes szeretteim, de jó, hogy nincs még csak halvány fogalmatok sem arról, amit mi itt szenvedünk. – Hiszen az értünk való aggodás úgy is nagyon megviseli lelketeket, hát ha még látnátok

a valót. – majd ha a jó Isten szent kegyelme szerencsésen hazasegít Hozzátok, majd akkor szóval mondom el, amikor édes Hediczám a te határtalan boldogságot nyújtó szereteted és jóságos lényed mellett mint mesét mondom el az átélt eseményeket. (...)

1916. május 1.

A mai nappal szűz Anyánk, Mária hónapjába léptünk. – Hálatelt szívvel köszönöm e napon eddigi közbenjárását, kérve azt továbbra is, amikor arra mindnyájunk részére különösen szükségünk van. Kimondhatlan boldog vagyok, hogy napi imáimat oly zavartalanul végezhetem itt a harctéren is.

Tőlem jobbra-balra a különböző katonaság legénysége lakik kicsi kunyhókban, míg ezek alatt terülnek el a barakk istállók. – Előttünk mintegy 200 lépésnyire az örült sebességgel rohanó, kristály tiszta vizű és mégis gyönyörű kékeszöld színű Idria folyó siet az Isonzóval való egyesüléséhez, hogy aztán azzal együtt adja át vizét az adriai tengernek. A víz sajátságos színét a medre alján lévő kékes-zöld színű kövektől kapja. – A folyón túl kitűnő karban tartott országút vezet, mely fölött és lakásunk háta mögött óriási hegyek emelkednek. – Gyönyörű szép mindez, de az otthon gondolata mellett minden eltörpül. (...)

1916. jul.17.

Ma három hónapja, hogy a harctéren vagyunk. Sok volna elmondani, mennyi fájdalmat éltem át ez időalatt. – S hányszor voltam már életveszelemben s a jó Isten szent kegyelme igazán csodálatos módon mentett meg a veszélytől, miért is napi imáimban adok hálát jóságáért. – S ép ezért bízom én erősödő hittel, hogy testi s lelki épségben segít haza Hozzátok, hogy édes kis porontyainkat neki tetsző módon együttesen nevelhessük s Irántadi véghetlen szeretetemmel Téged is, - kinek az életben úgylis sok keserűség jutott ki, - nagyon boldoggá tegyelek, édes Hediczám! –

Esemény nélkül telnek most a napok, egész lényünket csak Ti édeseim s Veletek együtt boldog kis otthonunk gondolata tölti be. -

Ügyszólván óráról órára várjuk a milliók által nagyon óhajtott béke elérkeztét. – Adja Isten, hogy minél előbb részesei legyünk e nagy örömnök.

1916. jul.18.

Napról-napra nehezebb túrni már a háború okozta állapotokat. Ügyszólván állandó lelki nyo-

más ural mindnyájunkat. – A fájdalom, a düh és szeretteinkért való aggodalom, nemkülönben a folyton erősödő honvágó oly kegyetlenül keveredik bensőnkben, hogy érzéseinkről igazán képtelenek vagyunk beszámolni. – Nem tudunk már következtetni és semmiről fogalmat alkotni; gondolkozási képességünk csökken s mintegy ösztönszerűen csak egyetlen érzés, a szeretteinkkel való véghetlen vágy az, amire aléltásunkból föl-eszmélünk. (...)

1916. aug.6.

(...) minden képzeletet felülmúló volt a nehéz ágyúk d.e. 9 órától d.u. 6 óráig tartó rettenetes bömbölése. Egy pillanatnyi szünet sem volt. – Még gondolatnak is borzasztó az a pusztulás, ami ennek nyomában jár. – Jóságos Istenünk, vess már mielőbb véget ez irtó hadjáratnak. – Gyakorolj már irgalmasságot a szenvedő emberiséggel. –

1916. szept.8.

Munkám csak nem fogy, de erőm már alig van. (...)

1916. szept.10.

Két nap óta szünetel az eső s nincs víz már. A lakosság cementezett vízmedencéket készít, 8-10 méter mélyet s abba a ház csurgóiról favályúk vezetik be az esővizet. – Ezzel él itt békében is

ember, állat egyaránt. – A füstös és szalmafedeles házakról összegyűlt víz néhány nap múlva már egész sárga, félős inni belőle. – De muszáj, ebből főzünk és iszunk. – Nincs más.

1916. szept.30.

(...) A honvágó kifejezésére igazán nincsen szó. – Hiszen itt igazán csak a test van, a lélek örökké, a nap minden pillanatában övéi között él. (...) Mi van egyebünk itt távol minden Szeretteinktől, mint az a reményünk, hogy Istenünk szent kegyelme meghallgatja milliók s a mi kérésünket is s e hitünk fokozatos erősödésével zárom le harctéri jegyzetem első részletét, mely Hazámtól és Szeretteimtől való 5 és ½ hónapi távollétem ideje alatt átélt eseményekről számol be dióhéjban.

Imádkozzunk továbbra is könyörgéseink meghallgatásáért s a várt jutalom bizonyára nem fog elmaradni. Igazságos és könyörületes Istenünk irgalma vezérelje utainkat továbbra is s a mielőbbi béke helyreállításával adja meg gyarló de már nagyon szenvedő teremtményeinek a kiérdemelt örömet és boldogságot.

Adja isten, hogy úgy legyen!! –

Harc tér, (Leopa), 1916. szept. 30.

Jegyezte: Kalmár Géza önk.sz.kp.

